mmv@eduskunta.fi
Maa- ja metsätalousvaliokunta
00102 EDUSKUNTA

Viite: Lausuntopyyntö (11.10.2021) Maa- ja metsätalousvaliokunta tiistai 19.10.2021 klo 10.00 / HE 156/2021 vp

Lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laeiksi metsätuhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta ja metsätuhojen torjunnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Metsätuhojen torjunnasta annetun lain tavoitteena on metsien hyvän terveyden ylläpitäminen ja metsätuhojen torjuminen. Ennusteet ilmaston lämpenemisestä ja metsätuhojen lisääntymisestä tulevaisuudessa ovat hälyttäviä ja onkin tärkeää, että metsätuholakia päivitetään vastamaan nykytilannetta sekä lähivuosien ennusteita. Metsätuholain ja alempien säädösten nopeaankin päivittämiseen, esimerkiksi tiettyjen tuhonaiheuttajien, määräaikojen ja aluerajojen osalta, pitää varautua. Metsätuhojen ajantasaisen tilannekuvan ylläpito on tässä mielessä erittäin tärkeätä.

Yleistä

Metsätuholain päivitys on valmisteltu huolella ja mm. Luonnonvarakeskuksen metsätuholain arviointihanke ja jatkoarviointi antavat hyvän perustan lain päivittämiselle. Metsäkeskus pitää esitystä hyvin perusteltuna ottaen huomioon havaitut metsätuhojen tilannekuvan muutokset. Esityksessä myös täsmennetään tiettyjä tulkinnanvaraisia lainkohtia, mikä osaltaan parantaa lain toimeenpanoa.

Metsäkeskus arvioi, että esityksellä ei ole merkittäviä vaikutuksia lainvalvonnan resurssitarpeisiin, jos valvonnan määrä pidetään nykyisellä tasolla. Jos MMM:n tarkastusmääräyksessä tms. lisätään Metsäkeskuksen työmäärää, pitää tämä huomioida muissa tarkastusmäärissä tai Metsäkeskuksen resursseissa.

Muutosehdotukset lakiluonnokseen:

1. Aluejako

Selvitysten perusteella voimassa olevan säädöksen määrittämällä B-alueella kirjanpainajat ehtivät usein aikuistua ennen laissa määriteltyä takarajaa. B-alueeseen kuuluvien maakuntien liittäminen A-alueeseen on täten hyvin perusteltua.

Metsäkeskus esittää edelleen aluejakoa muutettavaksi niin, että koko voimassaolevan metsätuholain B-alue siirrettäisiin A-alueeseen.

A-alueen säädösten laajentaminen koskemaan koko B-aluetta olisi tärkeätä niin hyönteistuhoriskin hallinnan kuin lain toimeenpanon selkeyden näkökulmasta. Esimerkiksi kuluvan vuoden lämpösummat mahdollistivat kirjanpainajien aikuistumisen koko nykyisellä B-alueella ennen A-alueelle säädettyä pois kuljettamisen takarajaa. Vastaavien lämpösummien esiintyminen on ilmastonmuutosennusteiden valossa todennäköistä tulevinakin vuosina.

2. Juurikäävän torjunnan ulottaminen mäntyvaltaisille turvemaille

Metsäkeskus näkee juurikäävän torjunnan ulottamisen mäntyvaltaisille turvemaille erittäin tarpeellisena.

Metsäkeskus on jo aiemmassa lausunnossaan esittänyt, että juurikäävän torjunnan ulottaminen mäntyvaltaisille turvemaille laajennetaan myös keskiseen Suomeen kivennäismaiden tapaan.

Juurikäävän torjunta on tehokkainta ja kannattavinta metsiköissä, joissa tuhoa ei vielä esiinny. Jos keskisessä Suomessa juurikääpä torjutaan vain kivennäismaiden männiköissä, mutta ei turvemailla, juurikäävän leviämiseen ei vaikuteta riittävän tehokkaasti ja itiöpaine kasvaa myös kivennäismailla. Huomioiden juurikäävän kasvun ja leviämisen kannalta otollisen ilmastonmuutoksen nopeus ja keskisen suomen turvemaille painottuvat hakkuumahdollisuudet sekä alueen turvemaiden puulajisuhteet, on torjunta tarpeellista myös turvemailla. Lisäksi toimenpiteiden selkeyden ja lain toimeenpanon kannalta olisi perusteltua, että juurikäävän torjuntavelvoitteet koskisivat kokonaisuutena samaa maantieteellistä aluetta sekä kivennäis- että turvemailla.

Yksityiskohtia

Ytimennävertäjien torjunta

Männyn ytimennävertäjätuhojen osalta pienet, alle viidenkymmenen kiintokuutiometrin kokoiset mäntypinot voitaisiin vapauttaa poiskuljetusvelvoitteesta.

Luonnonvarakeskuksen selvityksen mukaan alle 50 kiintokuutiometrin kokoiset mäntypuutavarapinot eivät nosta ympäröivän puuston tuhoriskiä merkittävästi yli normaalin taustatason.

Tätä taustaa vasten Metsäkeskus pitää esitystä puunhankinnan logistiikkakustannusten kannalta perusteltuna lievennyksenä säädökseen. Lievennyksen vaikutuksia on seurattava ja huomioitava myös muut männyllä esiintyvät kaarnakuoriaislajit ja niiden mahdollinen runsastuminen.

Puutavaran omistusoikeus

Metsätuholakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä (2 a §), jolla määriteltäisiin ajankohta, jolloin puutavaran omistajuus vaihtuisi metsätuholain 3 ja 4 §:n soveltamisen kannalta.

Muutos on hyvin perusteltu selkeyttämään vastuita metsätuholain toimenpiteiden ja torjuntatoimien toteuttamisen kannalta.

Omavalvonta

Omavalvonnan osalta ehdotetaan ammattimaista puunvälitystoimintaa harjoittavien toimijoiden sisällyttämistä omavalvonnan piiriin. Lisäksi ehdotetaan Metsähallituksen aseman selkeyttämistä metsätuholaissa omavalvonnan osalta. Metsätuholakiin ehdotetaan lisättäväksi myös velvoite tehdä kirjallinen omavalvontasuunnitelma.
Lisäksi ehdotetaan omavalvonnan ja erityisesti juurikäävän torjunnan ulottamista myös muihin kuin kasvatus- ja päätehakkuisiin.

Ehdotukset ovat hyvin perusteltuja ja selkeyttävät lain toimeenpanoa merkittävästi.

Metsäkeskus pitää kannatettavana säädettäväksi esitettyä ammattimaisen toiminnanharjoittajan kirjallista omavalvontasuunnitelmaa. Omavalvonnan laajentaminen koskemaan kaikkia puunkorjuuta tekeviä tahoja parantaa toimijoiden tasavertaisuutta sekä selkeyttää lain toimeenpanoa ja tulkintaa.

Juurikäävän torjuntavelvoite

Juurikääväntorjuntavelvoitteen laajentaminen koskemaan pääsääntöisesti kaikkia hakkuita on lain vaikuttavuuden näkökulmasta perusteltua ja kannatettavaa.

Pekka Kuitunen
metsänhoidon asiantuntija

Jakelu: mmv@eduskunta.fi

Tiedoksi: Kirjaamo Metsäkeskus